

Jerzy Dąbek

Działania wychowawczo-duszpasterskie w diecezji sandomierskiej w latach 1992-2007

Studia Sandomierskie : teologia, filozofia, historia 19/2, 101-120

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DZIAŁANIA WYCHOWAWCZO-DUSZPASTERSKIE W DIECEZJI SANDOMIERSKIEJ W LATACH 1992-2007

Jubileusze i rocznice to sprzyjająca okazja do podsumowań, analiz i planowania przyszłości. Życie człowieka jest wpisane w ciąg wydarzeń tworzących historię Bożego działania, obejmującego egzystencję poszczególnych wspólnot jak też pojedynczych ludzi. Takim wydarzeniem była reorganizacja struktur terytorialnych diecezji polskich dokonana przez Jana Pawła II w 1992 roku. Papieska bulla *Totus Tuus Poloniae Populus* dała impuls do podjęcia na nowo przemyślanego wysiłku duszpasterskiego, zmierzającego do pełniejszego realizowania Chrystusowego wezwania: „Idźcie na cały świat i głoście Ewangelię...” (J 16,15).

Bezpośrednim przełożeniem wskazań dokumentów zajmujących się teoretycznymi podstawami i wytyczaniem kierunków pracy ewangelizacyjnej, jest działalność wychowawczo-duszpasterska prowadzona na terenie każdej parafii¹. Analizując dynamikę życia wspólnot parafialnych diecezji sandomierskiej w latach 1992-2007, należy stwierdzić, że istnieje wiele form inicjatyw duszpasterskich, które wspierają wzrost wiary jej członków. Daje się zauważyć troskę o będących z daleka od Boga i poszukujących swojego miejsca w Kościele. Zadanie to jest realizowane zarówno przez duchownych jak i przez osoby świeckie odpowiedzialne za to dzieło. Cały trud włożony w dzieło ewangelizacji przez wyżej wymienionych członków wspólnot parafialnych, jest wyrazem troski i współdziałania z biskupem diecezjalnym w budowaniu wspólnoty wiary. Bardzo istotna jest umiejętność i chęć twórczego wspierania się wszystkich odpowiedzialnych za wychowanie młodego pokolenia katolików.

Skuteczność podejmowanych działań zależy w dużej mierze od odpowiednio dobrze zorganizowanych struktur duszpasterstwa, jak też od szerokiej „oferty” miejsc, form i inicjatyw służących pogłębianiu wiary przez młodzież. Nie można także zapomnieć, że należy wsłuchiwać się uważnie w głos młodych ludzi, wyrażający nie tylko problemy życiowe, ale także oczekiwania związane z możliwością rozwijania swojej wiary na terenie wspólnoty parafialnej i miejsca, gdzie się uczy.

¹ Zob. *Dyrektorium ogólne o katechizacji*, Poznań 1997; *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*, Warszawa 2001; *II Synod diecezji sandomierskiej*, Sandomierz 1999.

W niniejszym artykule zostanie podjęta próba scharakteryzowania czterech płaszczyzn działań wychowawczo-duszpasterskich wpisanych w życie wspólnot parafialnych. Pierwsza z nich to płaszczyzna działania instytucji odpowiedzialnych za duszpasterstwo młodzieży. W tej części autor przedstawi strukturę organizacyjną diecezji na tym polu oraz dzieła i inicjatywy związane z duszpasterstwem młodzieży w skali ogólnej. W drugiej części zostaną zaprezentowane najczęściej działające na terenie parafii młodzieżowe ruchy, stowarzyszenia i grupy duszpasterskie. Natomiast trzecia płaszczyzna prezentuje przygotowanie do sakramentów: bierzmowania i małżeństwa. W ostatniej części zostanie scharakteryzowana działalność duszpasterstwa powołaniowego, troszczącego się o dar licznych powołań do życia kapłańskiego i zakonnego².

Działania odpowiedzialnych za duszpasterstwo młodzieży

II Synod diecezji sandomierskiej określił, że z ramienia biskupa sandomierskiego, „organizacją opieki duszpasterskiej nad młodym pokoleniem chrześcijan, zajmuje się Wydział Duszpasterstwa Dzieci i Młodzieży Kurii Biskupiej, który zobowiązany jest do opracowania dostosowanego do potrzeb diecezji programu duszpasterstwa dzieci i młodzieży uwzględniającego coroczne priorytety duszpasterskie” (II SDS 413)³. Zadania te realizowane są przez dyrektora referatu, jak też przez współpracujących z nim dekanalnych duszpasterzy dzieci i młodzieży. W latach 1997-2009 funkcję dyrektora pełnił ks. mgr Bogdan Piekut. Wspólne spotkania całego zespołu odpowiedzialnego za wyznaczone zadania, organizowane kilka razy w ciągu roku ustalają priorytety podejmowanych inicjatyw⁴. Działania referatu duszpasterstwa dzieci i młodzieży wspomaga diecezjalny duszpasterz służby liturgicznej. „Opracowuje on Dyrektorium służby Liturgicznej, w którym wytyczy kierunki pracy formacyjnej w diecezji” (II SDS 322).

Analizując działalność instytucji diecezjalnych należy zauważyć, że obejmuje ona wiele płaszczyzn aktywności duszpasterskiej skierowanej do młodzieży. Jedną z nich jest np. podejmowana na forum ogólnopolskim Ogólnopolska Olimpiada Wiedzy Religijnej (od 2004 r. przemianowana na Ogólnopolską Olimpiadę Teologii Katolickiej)⁵. Inicjatywa ta zrodziła się w roku szkolnym 1991/92⁶. Jej zada-

² Por. *Duszpasterstwo powołaniowe*, „Kronika Diecezji Sandomierskiej” (dalej cyt. KDS), 93(2000), nr 3-4, s. 204-207.

³ Por. B. Piekut, *Z życia diecezji*, KDS 99(2006), nr 7-8, s. 548; B. Piekut, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 12, s. 556; B. Piekut, D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 7-8, s. 321; B. Piekut, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 5-6, s. 407.

⁴ *Życie diecezji*, KDS 86(1993), nr 3-4, s. 118-119.

⁵ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 3-4, s. 151; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 3-4, s. 212; W. Gałązka, *Z życia diecezji*, KDS 89(1996), nr 5-6, s. 159; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 5-6, s. 383; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 1-2, s. 96; A. Jakóbczak, D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 1-2-3, s. 42; D. Woźniczka,

niem jest pogłębianie wiedzy religijnej i wychowanie do wiary młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. Tematy podejmowane w poszczególnych edycjach olimpiady poszerzają zainteresowania młodzieży oraz umożliwiają pogłębienie własnej wiary i ułatwiają kontynuowanie nauki na uczelniach katolickich.

Kolejnym przedsięwzięciem jest organizowanie od 1997 roku Diecezjalnego Konkursu Biblijnego⁷. Jest on skierowany do młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Każdego roku angażuje on młodzież do „pochylenia się” nad Biblią, jej lektury i pogłębienia swojej wiary. Finał diecezjalny skupia do dwustu uczestników wyłonionych w kwalifikacjach szkolnych i dekanalnych.

Do okazjonalnych konkursów o wymiarze diecezjalnym, jak też ogólnopolskim należy zaliczyć konkurs wiedzy o kardynale Stefanie Wyszyńskim⁸ i konkursy związane z osobą Jana Pawła⁹. Skupiły one wielu uczestników i pozwoliły na zapoznanie się z nauczaniem i dorobkiem literackim wielkich Polaków. Analiza życia i twórczości kard. Stefana Wyszyńskiego i papieża Jana Pawła II są inspiracją do własnej twórczości młodzieży, jak też do podejmowania inicjatyw związanych z szeroko pojmowaną działalnością społeczno – kulturalną.

Podobną działalność, chociaż bardziej ukierunkowaną na rozwijanie inwencji artystycznej podejmują Festiwale Kultury Chrześcijańskiej „Eutrapelia”, organizowane od 1997 roku przez Katolicki Dom Kultury w Raclawicach¹⁰. Tematyka poszczególnych edycji podejmuje bieżące potrzeby duszpasterskie jak też związane z wychowaniem patriotycznym i dialogiem ekumenicznym. W to przedsięwzięcie jest zaangażowanych około 30 szkół ponadgimnazjalnych z całej diecezji¹¹.

Płaszczyznę wychowania liturgicznego od kilku lat próbuje wzbogacić m.in. Diecezjalna Olimpiada Liturgiczna¹². Zakres tematów przeznaczonych do podjęcia nawiązuje, do wskazań duszpasterskich wyznaczonych na konkretny rok liturgiczno – duszpasterski. Inicjatywa zrodziła się w 2003 roku z inicjatywy ks. Bogdana Piekuta¹³.

Z życia diecezji, KDS 97(2004), nr 3-4, s. 108; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 5-6, s. 416-417.

⁶ Zob. <http://www.currenda.diecezja.tarnow.pl/archiwum/2005/05-03/art-19.php> z dnia 7.08.2012

⁷ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 7-8, s. 319; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 7-8, s. 375; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 8-9, s. 331-332; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 5-6, s. 235; A. Kochmański, D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 9-10, s. 435; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 9-10, s. 742.

⁸ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 7-8, s. 319.

⁹ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 5-6, s. 296.

¹⁰ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 7-8, s. 321; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 5-6, s. 382; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 6-7, s. 228; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 8-9, s. 334; <http://www.arka.sandomierz.opoka.org.pl/eutrapelia.html> z dnia 7.08.2012

¹¹ Por. D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 7-8, s. 325.

¹² B. Piekut, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 1-2, s. 62.

¹³ Por. <http://www.sandomierz.opoka.org.pl/akt/index.php?id=1012> z dnia 7.08.2012

Osobną płaszczyznę stanowią inicjatywy zmierzające do wychowywania młodego pokolenia poprzez łączenie pogłębiania duchowości i rozwoju fizycznego. Duże osiągnięcia w tej dziedzinie mają działania diecezjalnego duszpasterza służby liturgicznej. Do wspomnianych inicjatyw należy zaliczyć m.in. organizowanie dekanalnych i diecezjalnych rozgrywek w piłce nożnej ministrantów¹⁴, jak też dekanalnych i diecezjalnych rozgrywek tenisa stołowego¹⁵ i turnieju warcabowego¹⁶. Sporo inicjatywy wykazują duszpasterze dekanalni i parafialni współpracujący z duszpasterzem diecezjalnym. Ważną rolę spełniają diecezjalne¹⁷ i rejonowe dni skupienia ruchów, stowarzyszeń i grup młodzieżowych¹⁸. Pozwalają one dzielić się wiarą młodzieży z określonego rejonu duszpasterskiego lub z całej diecezji. Pomaga to młodym ludziom w umacnianiu swojej wiary jak też nabierania odwagi do ewangelizacji swojego środowiska rówieśniczego. Od roku 1993 takim centralnym wydarzeniem dla wspomnianych grup, stowarzyszeń, ruchów jak też młodzieży nie zrzeszonej są diecezjalne spotkania na Świętym Krzyżu¹⁹. Dla zobrazowania można zaznaczyć, że w 1993 roku w takim spotkaniu brało udział około 2 tysiące młodzieży, w 1994 roku 2,5 tysiąca, a w roku 2005 około 4 tysięcy młodych katolików z diecezji sandomierskiej. Od kilku ostatnich lat każde z tych spotkań ma ustalony temat wiodący, którego realizacja jest rozłożona na trzy dni, podczas których mają miejsce prelekcje tematyczne, modlitwa indywidualna jak i czuwania wszystkich przybyłych na Święty Krzyż oraz koncerty zespołów młodzieżowych²⁰.

Ważną rolę spełniają także inicjatywy lokalne, gromadzące młodzież na modlitwie i wspólnej zabawie. Należy do nich m.in. „majówka sandomierska”²¹, konkursy związane z rokiem liturgicznym i zwyczajami ludowymi występującymi na

¹⁴ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 7-8, s. 319; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 7-8, s. 372; R. Olszówka, D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 1-2, s. 32; M. Bobuła, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 9-10, s. 435-436; R. Olszówka, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 5-6, s. 410.

¹⁵ G. Wołoszyn, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 5-6, s. 436.

¹⁶ Tamże, s. 430.

¹⁷ R. Sieroń, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 5-6, s. 421-422.

¹⁸ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 5-6, s. 225; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 9-10, s. 472; W. Gałązka, *Życie diecezji*, KDS 87(1994), nr 5-6, s. 265 – 266; A. Lechwar, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 11-12, s. 555-556.

¹⁹ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 9-10, s. 429; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 9-10, s. 469-470; A. Sanecki, *Życie diecezji*, KDS 86(1993), nr 10, s. 325; W. Gałązka, *Życie diecezji*, KDS 87(1994), nr 9-10-11, s. 469-470; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 9-10, s. 542; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 11-12, s. 948-949.

²⁰ Por. D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 11-12, s. 535.

²¹ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 5-6, s. 378; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 12, s. 561; J. Uliasz, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 6-7, s. 226; P. Sobania, D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 7-8, s. 323; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 7-8, s. 598.

terenie diecezji. Należą do nich: konkurs szopek²², konkurs palm²³, przedstawienia i konkurs jasełek²⁴. Pozwalają one pogłębiać religijność ludową jak też kultywować tradycje przodków rozwijając głębsze ich rozumienie. Pomaga to także oczyszczać prawdy wiary i postawy chrześcijańskie z naleciałości powstałych na tradycjach ludowo-religijnych.

Obszar twórczości artystycznej zagospodarowują także festiwale szeroko rozumianej piosenki religijnej²⁵, jak też związanej z rokiem liturgicznym, do których należy m.in. festiwal-przeгляд kołedy²⁶. Ważne miejsce zajmuje także festiwal piosenki pielgrzymkowej²⁷, który skupia wykonawców nie tylko z terenu diecezji ale także z kraju i z zagranicy. Treści piosenek i pieśni religijnych zawierają w sobie walor wychowawczy i pogłębiają przeżywaną wiarę. Pozwala to także na wyrażenie własnego odniesienia do osoby Jezusa Chrystusa i prawd objawionych oraz świętych.

Okazją do pogłębienia wiedzy religijnej i zarazem wiary jest uczestnictwo w corocznej Pielgrzymce Maturzystów na Jasną Górę²⁸. Jest ona organizowana dla młodzieży maturalnej z całej diecezji. Każdy rok ma swój opracowany program i temat pielgrzymki. Do stałych punktów należy wspólna Droga krzyżowa przeżywana na wałach jasnogórskich, Msza święta pod przewodnictwem Księdza Biskupa oraz prelekcja związana z tematem przewodnim pielgrzymki. Wydarzenie to gromadzi maturzystów w liczbie od 3 do 4 tysiące każdego roku²⁹. Inną formą

²² A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 1-2, s. 60.

²³ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 5-6, s. 221; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 5-6, s. 292; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 3-4, s. 240.

²⁴ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 1-2, s. 60; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 1-2, s. 93; A. Jakóbczak, D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 1-2-3, s. 36; B. Kędzierska, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 3-4, s. 214-215.

²⁵ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 7-8, s. 320; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 11-12, s. 550; W. Gwóźdź, *Życie diecezji*, KDS 87(1994), nr 5-6, s. 254; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 11-12, s. 697; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 12, s. 563.

²⁶ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 1-2, s. 60; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 1-2, s. 30.

²⁷ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 7-8, s. 322; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 7-8, s. 377; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 5-6, s. 385; M. Bobuła, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 8-9, s. 337; M. Bobuła, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 9-10, s. 438-439; M. Bobuła, *Z życia diecezji*, KDS 99(2005), nr 9-10, s. 757-758.

²⁸ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 3-4, s. 151; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 5-6, s. 291; B. Łubik, *Z życia diecezji*, KDS 89(1996), nr 3-4, s. 156-157; K. Rusiecki, *Życie diecezji*, KDS 88(1995), nr 4-6, s. 155-156; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 3-4, s. 240; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 5-6, s. 471-418.

²⁹ Por. D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 3-4, s. 110-111.

pielgrzymowania do Jasnogórskiego sanktuarium jest pielgrzymka piesza na Jasną Górę³⁰ gromadząca w dużej mierze młodzież jak też i dorosłych. Są to rekolekcje w drodze wypełnione wspólną modlitwą, śpiewem, konferencjami rozwijającymi hasło ustalone na dany rok. Nie brakuje także elementów zabawowych i sportowych wkomponowanych w program pielgrzymowania. Niejako dopełnieniem form pielgrzymowania do Częstochowy jest pielgrzymka rowerowa³¹, w której bierze udział około 15 uczestników oraz pielgrzymka biegowa skupiająca około 45 sportowców³².

Odrębną formą troski o pogłębianie życia religijnego młodego pokolenia diecezjan jest organizowanie „Forum młodzieży”, które podejmuje ważne tematy związane z duszpasterstwem młodzieży w diecezji jak też realizacją zadań wychowawczych³³. Stanowi ono nie tylko miejsce dyskusji ale jest także inspiratorką konkretnych działań na tym polu duszpasterstwa.

Ważną rolę w procesie kształtowania postaw i sumienia młodzieży odgrywa Związek Harcerstwa Polskiego oraz Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej³⁴. Kapełani tych środowisk dbają o życie religijne i odpowiednią formację młodzieży.

Jedną z form stałego oddziaływania na środowisko młodzieży miasta Sandomierza było utworzenie i funkcjonowanie w latach 2001-2005 Diecezjalnego Centrum Młodych „Emaus”³⁵. Inicjatywa ta uwidoczniła potrzebę takich placówek, jak też zakres problemów związanych z funkcjonowaniem tego typu miejsc przeznaczonych dla młodzieży z różnych środowisk. Młodzież skupiająca się wokół „Emaus” mogła korzystać nie tylko z „kafejki internetowej”, ale także brać udział w twórczym spędzaniu czasu organizowanym przez opiekunów ośrodka³⁶.

³⁰ Por. A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 7-8, s. 323; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 7-8, s. 378; W. Gałązka, *Życie diecezji*, KDS 87(1994), nr 9-10-11, s. 450-451; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 7-8, s. 447; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 8-9, s. 342; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 9-10, s. 441; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 11-12, s. 933.

³¹ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 7-8, s. 377-388

³² M. Woynarowska, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 8-9, s. 341-342; R. Tracz, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 9-10, s. 764.

³³ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 5-6, s. 293; A. Jakóbczak, D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 1-2-3, s. 36.

³⁴ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 3-4, s. 208; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 3-4, s. 242; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 6-7, s. 229; A. Jakóbczak, D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 1-2-3, s. 42; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 11-12, s. 534-535.

³⁵ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 7-8, s. 320; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 1-2, s. 92; A. Jakóbczak, D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 1-2-3, s. 34; M. Rusak, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 9-10, s. 742-743.

³⁶ Zob. <http://www.sandomierz.opoka.org.pl/akt/index.php?id=666> z dnia 7.08.2012

Odrębną płaszczyzną działalności duszpasterskiej, choć ściśle związanej z całym duszpasterstwem w diecezji stanowią inicjatywy i praca „Caritas” diecezji sandomierskiej. Specyfika tej działalności polega m. in. na środowisku do którego jest skierowana. Jest to m.in. działalność w zakresie duszpasterstwa młodzieży niepełnosprawnej³⁷. Szkolne Koła „Caritas”, jak też inicjatywy ogólnodiecezjalne angażują w działalność wolontariatu młodzież pragnącą pomagać nie tylko osobom niepełnosprawnym, ale także będącym w trudnej sytuacji ekonomicznej i życiowej. Praca z osobami niepełnosprawnymi obejmuje nie tylko organizowanie wakacyjnych form wypoczynku skierowanego do nich i ich rodzin, ale także całoroczne spotkania formacyjne³⁸.

Ruchy, stowarzyszenia i grupy młodzieżowe

Najliczniej reprezentowany w diecezji ruch młodzieżowy to Ruch Światło-Życie. Nazywany jest także „Oaza” lub Żywym Kościołem. Ma on wiele gałęzi. Mogą do niego należeć dzieci, młodzież i ludzie dorośli, w tym małżeństwa. Poprzez swoje założenia formacyjne, jest drogą odkrywania osobistej więzi z Jezusem Chrystusem – Zbawicielem człowieka i Kościołem jako wspólnotą życia ludzi ochrzczonych. Swoje źródło ma w odnowie Soboru Watykańskiego II. Sługa Boży Ksiądz Franciszek Blachnicki (1921-1987), odczytując te dokumenty pragnął wprowadzić je w życie konkretnych wspólnot, aby obudzić wśród ochrzczonych świadomość, że nie tylko należą oni do Kościoła, ale są Kościołem. Taką świadomą postawę człowieka ochrzczonego wyrażaną przez zaangażowanie w życie wspólnoty parafialnej, nazywał wiarą konsekwentną³⁹.

Do diecezji sandomierskiej Ruch Światło-Życie został przeszczepiony w 1971 roku. Po reorganizacji administracji Kościoła w Polsce w 1992 roku, został zorganizowany w jej nowych granicach⁴⁰. W omawianym okresie moderatorami diecezjalnymi byli: ks. Stanisław Bar i ks. Adam Lechwar⁴¹.

Ksiądz Franciszek Blachnicki miał wizję, aby każdy chrześcijanin formował swoją postawę w oparciu o Słowo Boże, dlatego droga formacji oazowej opiera się na spotkaniach biblijnych w małych grupach, którym przewodniczy animator. Jest to zwykle człowiek świecki, rówieśnik, starszy brat, który sam doświadczył miłości Bożej i pragnie się dzielić tym doświadczeniem z innymi. W ten sposób założyciel ruchu okazywał wiarę w działanie Ducha Świętego w Ludzie Bożym i docierał

³⁷ E. Tarnowska, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 11-12, s. 940-941.

³⁸ Por. *Diecezja sandomierska, Być głosem ubogich. 15 lat Caritas w Polsce*, red. J. Sąsiadek, T. Bendarowicz, Warszawa 2006, s. 235.

³⁹ A. Lechwar, *Ruch Światło Życie*, w: *Przygotowanie młodzieży do sakramentu bierzmowania*, cz. 5, Sandomierz 2006, s. 17-18.

⁴⁰ Zob. W. Wilk, *Początki Ruchu Światło – Życie w Diecezji sandomierskiej*, Sandomierz 2001, s. 7.

⁴¹ Zob. *Rocznik diecezji sandomierskiej*, red. A. Kończak, Sandomierz 1998, s. 126; *Rocznik skrócony diecezji sandomierskiej*, red. M. Telega, Sandomierz 2008, s. 32.

z Ewangelią tam, gdzie kapłan często nie mógł dotrzeć. Tak ewangelizowani ludzie tworzą grupy wzrastania w duchu Ewangelii i przeżywają wspólnie Eucharystię, która jest źródłem i szczytem życia w Kościele. Grupy parafialne „oazy” spotykają się co tydzień na rozważaniu Słowa Bożego i przygotowują Eucharystię (komentarze, śpiewy, czytania, modlitwę wiernych, procesję z darami itd.). Owocem formacji w Ruchu Światło-Życie jest świadomość odpowiedzialności za sprawy Kościoła, co wyraża postawa służby na rzecz parafii i Ruchu⁴².

Pięknym i owocnym dziełem są wakacyjne „oazy”. Dają one doświadczenie wspólnoty, czyli drogi wiary, na której, pokonując wątpliwości, słabości i grzech łatwiej jest iść na spotkanie Boga Dobrego Ojca w braterskiej wspólnotcie licząc na pomoc braci⁴³. Turnusy te realizowane są zwykle w różnych zakątkach naszej Ojczyzny i dają również możliwość poznawania jej piękna i historii⁴⁴.

Drugą formą działalności wychowawczo – duszpasterskiej jest angażowanie młodzieży w *Ruch Czystych Serc*⁴⁵. Powstał on z inicjatywy dwumiesięcznika „Miłujcie się!” i jest odpowiedzią na nieczystość i pół-prawdy, jakie serwuje młodzieży świat. Nie mówi o niczym nowym, przynagla jedynie do zawierzenia Chrystusowi własnej osoby. Pozwala zauważać zniewolenia, które pod przykrywką dobra czyhają na różnych zakrętach ludzkich dróg. Członkowie ślubują troskę o trwanie w stanie łaski uświęcającej, o czyste serce. Dla tego czystego serca podejmują się abstynencji od współżycia płciowego aż do czasu zawarcia związku małżeńskiego i walki o wolność od wszelkich nałogów. Ta idea znana jest młodym na całym świecie – skutecznie propaguje ją *True Love Waits*, jeden z najpotężniejszych ruchów tego typu na kontynencie amerykańskim. Do Ruchu Czystych Serc może przystąpić każdy, kto, niezależnie od swoich doświadczeń z przeszłości, chce iść przez życie z Jezusem i chce uczyć się od Niego kochać czystym sercem. Do wymagań stawianych członkom należy troska o wypełnianie wszystkich zobowiązań zawartych w modlitwie zawierzenia⁴⁶. Trzeba przyznać, że propagowana forma przeżywania młodości napotyka trudności w szerszym zaistnieniu w świadomości duszpasterzy jak też młodzieży. Grupy związane z tym ruchem można spotkać przy parafii katedralnej w Sandomierzu i w parafii Szewna.

Bardzo ważną rolę w wychowaniu młodego człowieka odgrywa zaangażowanie w działania na rzecz innych ludzi, a szczególnie będących w potrzebie materialnej czy też duchowej. Ofertę takiej działalności składa Caritas Diecezji Sandomierskiej. Umożliwia to poprzez zaangażowanie młodzieży w *Parafialne Zespoły Cari-*

⁴² W. Gwóźdz, *Życie diecezji*, KDS 87(1994), nr 1-2, s. 85.

⁴³ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 7-8, s. 379; M. Flis, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 6-7, s. 221; A. Lechwar, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 7-8, s. 580.

⁴⁴ A. Stachowicz, *Z życia diecezji*, KDS 99(2006), nr 7-8, s. 540; T. Kwaśnik, D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 11-12, s. 550.

⁴⁵ D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 5-6, s. 437-438.

⁴⁶ Zob. *Ruch Czystych Serc*, „Miłujcie się!”, 2(2005), s. 52-55.

tas⁴⁷. Do zadań PZC należy w szczególności prowadzenie działalności charytatywnej na rzecz szerokiego zakresu potrzebujących, a w szczególności: rodziny, dzieci, młodzieży, samotnych matek, niepełnosprawnych, chorych itd.⁴⁸ Do innych działań należy pomoc społeczna⁴⁹; podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej. Dużo uwagi *Parafialne Zespoły Caritas* zwracają na ochronę i promocję zdrowia oraz na działalność na rzecz osób niepełnosprawnych⁵⁰. Do ważnych wymiarów działalności *Caritasu* należy promocja i organizacja wolontariatu także poprzez działania *Szkolnych Kół Caritas*⁵¹. Wyżej wymieniona oferta zaangażowania się w *Parafialnych Zespółach Caritasu* jest przedstawiana najczęściej młodzieży przygotowującej się do przyjęcia sakramentu bierzmowania⁵².

Sferę angażowania młodzieży w działalność na rzecz rodziny, społeczności lokalnych jak też i Ojczyzny ma w swoich priorytetach działania *Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży*. Jest ono organizacją kościelną⁵³. Oznacza to, że jej powstanie i istnienie związane jest ściśle z hierarchią Kościoła w Polsce. Funkcję asystenta kościelnego w tym czasie pełnili ks. kan. Zbigniew Mistak od 1993 roku a od roku 2000 do 2009 ks. dr Jacek Uliasz. KSM realizując swoje zadania wśród młodzieży nie jest jedynie duszpasterskim uzupełnieniem katechezy szkolnej, ale propozycją duszpasterstwa młodzieży w pełnym tego słowa znaczenia.

Cel i droga KSM wyraża się w formule: *Przez cnotę, naukę, pracę służyć Bogu i Ojczyźnie we wspólnocie rodziny, narodu i Kościoła*. Zadanie to ma być realizowane przez systematyczną formację oraz zaplanowaną działalność⁵⁴. Druhowie i Druhny KSM czynią to przez systematyczną pracę nad sobą, kształtowanie cnót, naukę i szeroko rozumiany rozwój osoby⁵⁵. Na tej drodze niezastąpione są słowo Boże i Sakramenty. KSM-owicze, jako aktywni uczestnicy życia społeczeństwa, pamiętają o swej historii i propagują zdrowy styl życia w swoim środowisku⁵⁶.

⁴⁷ *Jubileusz X-lecia Caritas Diecezji Sandomierskiej*, red. M. Hanus, B. Pitucha, Z. Wandas, Sandomierz 2002, s. 20-21.

⁴⁸ Z. Wandas, *By ludzie doświadczyli miłości Boga*, KDS 92(1999), nr 3-4.

⁴⁹ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 11-12, s. 551; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 9-10, s. 438.

⁵⁰ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 9-10, s. 432; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 8-9, s. 337.

⁵¹ *Jubileusz X-lecia Caritas Diecezji Sandomierskiej*, dz. cyt., s. 26.

⁵² R. Pachuta, *Caritas Diecezji Sandomierskiej*, w: *Przygotowanie młodzieży do sakramentu bierzmowania*, cz. 5, Sandomierz 2006, s. 2.

⁵³ Zob. J. Uliasz, *10 lat na dobry początek*, w: *Gotów. Biuletyn Zarządu Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Diecezji Sandomierskiej*, nr 2(8) 2000 s. 1-2.

⁵⁴ *Z życia Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży*, KDS 86(1993), nr 11-12, s. 416-417.

⁵⁵ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 5-6, s. 222; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 9-10, s. 472.

⁵⁶ *Sprawozdanie z rocznej działalności Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży diecezji sandomierskiej za rok 1994/1995*, KDS 89(1996) nr 1-2, s. 37-38; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 35-6, s. 379.

Znamiennym wydarzeniem dla życia Stowarzyszenia jest Przyrzeczenie nowych członków. Słowa: „Uroczycie przyrzekam pracować nad sobą, aby móc całym życiem wiernie służyć Bogu, Kościołowi i Ojczyźnie, czynić dobrze ludziom, być dobrym członkiem Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży”, nadają druhom i druhenom kierunek dla poszczególnych poczynań, a erygowanie kolejnych oddziałów/kół przynosi radość ze wspólnej drogi wielu młodych⁵⁷.

KSM pozostaje wciąż stałą ofertą duszpasterską składaną rokrocznie wszystkim młodym w diecezji sandomierskiej. Zaproszenie do współpracy kierowane jest do wszystkich księży i świeckich, szczególnie rodziców, katechetów i nauczycieli, rozumiejących ideę *Stowarzyszenia*. Chodzi o to, aby młodzież mogła poznać charyzmat KSM i zainicjować jego życie w parafii lub w szkole⁵⁸.

Duchowość Stowarzyszenia oparta jest przede wszystkim na życiu sakramentalnym, modlitwie, Piśmie św., Tradycji, oraz życiu, w którym praca i odpoczynek związany jest z Bogiem, na świętości i patriotyzmie. Patronami KSM są Maryja Królowa Polski, św. Stanisław Kostka i bł. Karolina Kózkówna.

KSM posiada konkretny Program Formacyjny⁵⁹, prowadzi szkolenia (dla kandydatów na członków, zastępowych, instruktorów, opiekunów i księży asystentów) oraz rekolekcje przed Przyrzeczeniem, zjazdy, rajdy, zawody sportowe, kursy, obozy odpoczynek i inne formy pracy odpowiadające młodzieży⁶⁰.

Stowarzyszenie Przyjaciół Wyższego Seminarium Duchownego w Sandomierzu jest kolejną organizacją, która stawia sobie za cel wychowywanie młodzieży. Zadanie to realizuje nie tylko w ramach duszpasterstwa powołaniowego, ale także w szerszej formie duszpasterskiej.

Stowarzyszenie jest organizacją kościelną, erygowaną przez Biskupa Diecezjalnego. Działa zgodnie z normami prawa kanonicznego i państwowego. Celem Stowarzyszenia jest niesienie pomocy duchowej i materialnej Wyższemu Seminarium Duchownemu w Sandomierzu. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez wspólną i osobistą modlitwę w intencji Seminarium oraz o powołania kapłańskie dla diecezji sandomierskiej; upowszechnianie informacji o zadaniach i działalności Seminarium oraz o ważniejszych wydarzeniach życia seminaryjnego; organizowa-

⁵⁷ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 11-12, s. 517; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 11-12, s. 550; Z. Mistak, *Z życia diecezji*, KDS 89(1996), nr 1-2, s. 37-38; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 11-12, s. 697; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 96(2003), nr 12, s. 563-564; J. Zynwala, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 7-8, s. 324.

⁵⁸ Por. J. Uliasz, „*Chrystus wzywa Was do wielkich rzeczy – właśnie jako KSM*” (Ojciec św., 1995 r.), w: *Gotów. Biuletyn Zarządu Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Diecezji Sandomierskiej*, nr 3(9) 2000, s. 1.

⁵⁹ Zob. J. Uliasz, *Znaki czasu. Chcemy ujrzeć Jezusa*, Rzeszów 2004; J. Uliasz, *Znaki czasu. Charyzmat i misja KSM*, Sandomierz 2005.

⁶⁰ A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 7-8, s. 319-320; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 94(2001), nr 9-10, s. 429; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 5-6, s. 383; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 1-2, s. 94; J. Zynwala, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 1-2, s. 63-64.

nie i prowadzenie spotkań, dni skupienia, pielgrzymek, dyskusji, seminariów, konferencji, itp. Działalność w *Stowarzyszeniu* pozwala wyzwać inicjatywy oraz ofiarną społeczność, wspierającą funkcjonowanie seminarium⁶¹.

Najważniejszym obowiązkiem członków stowarzyszenia jest modlitwa za seminarium i o powołania oraz kierowanie się w życiu nauką Kościoła. Natomiast drugorzędny – pomoc w organizacji zbiórek dla Seminarium i płacenie składki członkowskiej, wcześniej ustalonej przez siebie samego⁶².

Wśród działających w diecezji grup młodzieżowych zasługuje na uwagę *Młodzieżowa Grupa Modlitewna św. Ojca Pio*. Grupa ta, to propozycja dla młodych ludzi, zintegrowanych w swej parafii, pragnących wspólnie się modlić i żyć w duchu ideałów franciszkańskich, które dla współczesnego świata są „solą ziemi”. *Młodzieżowa Grupa Modlitewna* jest praktycznym wykorzystaniem potencjału dobrej woli i pobożności tych, którzy ją tworzą. Wkomponowuje się ona w trzyletnią formację kandydatów do przyjęcia sakramentu bierzmowania, dlatego zachęta do wstępowania do niej skierowana jest szczególnie do gimnazjalistów i uczniów szkół średnich. Jest grupą rozwojową dążącą do utworzenia w parafii grupy modlitewnej dla dorosłych.

Celem utworzenia grupy modlitewnej dla młodzieży jest chrześcijańska formacja w oparciu o duchowość Św. Franciszka z Asyżu i Św. Ojca Pio, uczenie się życia Ewangelią na co dzień przez jej poznawanie i stosowanie w praktyce. Grupa modlitewna czerpie swe siły z Eucharystii, w której bierze udział poprzez przygotowanie liturgii, angażuje się w prowadzeniu adoracji i nabożeństw w swojej parafii.

Grupa ta ma w programie comiesięczne spotkania – jedno formacyjne a drugie modlitewne. To pierwsze ustalają wspólnie z osobą prowadzącą. To drugie, dla podkreślenia duchowej łączności ze wszystkimi Grupami Modlitwy Św. Ojca Pio, odbywa się w kościele 23 dnia każdego miesiąca, gdzie kulminacyjnym momentem jest spotkanie grupy na Eucharystii⁶³.

Kościół zawsze zdawał sobie sprawę z tego, jak ważne jest zaangażowanie młodzieży w sprawy misji. Stąd też *Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary*, ze względu na szczególnie charakter wychowania misyjnego młodzieży, otacza specjalną troską młodzież w jej misyjnych potrzebach i zaangażowaniu.

Z chwilą osiągnięcia dojrzałości chrześcijańskiej, tzn. po przyjęciu sakramentu bierzmowania, młodzież ma składaną propozycję włączenia się w PDRW. Jego organizacyjna forma nie jest obca tej młodzieży, która przeszła etap formacji misyjnej w Papieskim Dziele Misyjnym Dzieci. Wśród niej znajdują się animatorzy młodzieżowych ognisk tego ruchu.

⁶¹ Zob. A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 5-6, s. 377; A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 5-6, s. 295.

⁶² Zob. T. Flis, S. Kula, *Stowarzyszeni Przyjaciół Wyższego Seminarium Duchownego w Sandomierzu*, w: *Przygotowanie młodzieży do sakramentu bierzmowania*, cz. 5, Sandomierz 2006, s. 19-21.

⁶³ Zob. A. Kamiński, *Młodzieżowa grupa modlitewna św. Ojca Pio*, w: *Przygotowanie młodzieży do sakramentu bierzmowania*, cz. 5, Sandomierz 2006, s. 11.

W założeniu *Dziela* od początku chodziło o jego powszechność – aby zarówno w modlitwie, jak i w funduszu uniwersalnej solidarności misyjnej miało swój udział jak najwięcej katolików, również niezamożnych czy wręcz biednych. Zgodnie z przyjętym przez Paulinę Jaricot systemem dziesiątkowym w okresie przedwojennym w Polsce każda zorganizowana dziesiątka członków PDRW otrzymywała dwumiesięcznik „Roczniki Rozkrzewiania Wiary”. Obecnie, w nawiązaniu do tej tradycji, każda zorganizowana grupa PDRW otrzymuje „Misje Dzisiaj” oraz karty członkowskie z odpowiednią modlitwą.

Do niektórych założeń *Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary* należą: budzenie odpowiedzialności za misyjne dzieło Kościoła wśród wszystkich jego członków. Wyraża się to w m.in. w organizowaniu comiesięcznych nabożeństw misyjnych, zaangażowaniu w parafialnych grupach misyjnych, duchowej i materialnej pomocy misjom, modlitwa osobista i wspólnotowa, ofiarowanie swoich cierpień w intencji misyjnego dzieła Kościoła, lektura czasopism i książek⁶⁴.

Przestrzeń formowania duchowego i moralnego dziewcząt stara się zagospodarować *Dziewczęca Służba Maryjna*. Prowadzi ona pracę z dziewczętami mając na uwadze szczególnie te potrzeby, które wynikają z faktu, że są one kobietami „in statu fierii” – czyli na tym etapie, kiedy kobiecość w nich dopiero się budzi i rozwija. Uczestnictwo w *Dziewczęcej Służbie Maryjnej* ma pomóc dziewczętom zarówno w odkryciu właściwego obrazu ideału dziewczyny i kobiety chrześcijańskiej, jak i w trudnej pracy nad kształtowaniem swej osobowości. Do grup mogą należeć dziewczęta w wieku od 9 do 16 lat.

Najważniejsze treści programowe DSM zawarte są w czterech ideach przewodnich. Pierwsza z nich to: „Maryja – rodzina i dom”. Maryja jest pierwszym i zawsze aktualnym wzorem i ideałem życiowym dla dziewcząt. Przybliży im i czyni niejako bardziej przystępnym niedościgniony wzór Chrystusa. Dlatego wychowanie religijne dziewcząt musi być zawsze wychowaniem maryjnym⁶⁵.

Druga idea przewodnia to: „Serce Jezusa – miłość, wynagrodzenie i duch ofiary”. Serce Boże jest znakiem i źródłem miłości Boga do świata i każdego człowieka. Specjalną okazją ku wynagrodzeniu jest praktyka pierwszych piątków miesiąca. Wynagrodzeniem za obojętność jest częste przystępowanie do sakramentów św. i adoracja Najświętszego Sakramentu. Zachęca się dziewczęta, aby łączyły z tymi praktykami dobrowolną rezygnację ze słodczy, kosztownych zabawek, niektórych rozrywek. Kolejnym zadaniem jest abstynencja od alkoholu i nikotyny połączona z modlitwą w intencji pogrążonych w nałogu alkoholizmu i ich rodzin oraz różne formy praktycznej pomocy tym osobom (Młodzieżowy i Maryjny Apostolat Trzeźwości). Z działalnością tej grupy łączy się kształtowanie postawy chrześcijańskiej ascezy, która każe wybierać to, co trudne, rezygnować nieraz z wygód w imię wyższych wartości, jak też troska o wyrabianie szczegól-

⁶⁴ *Papieskie dzieło rozkrzewiania wiary*, w: *Przygotowanie młodzieży do sakramentu bierzmowania*, cz. 5, Sandomierz 2006, s. 12-14.

⁶⁵ R. Tracz, *Z życia diecezji*, KDS 99(2006), nr 3-4, s. 217.

nej wrażliwości na wszelkie cierpienie, smutek, kalectwo, starość, biedę oraz uczenie, jak bezinteresownie pomagać wszystkim potrzebującym.

Trzecią ideą jest: „wspólnota Kościoła Chrystusowego – liturgia i misje”. Śpiew scholi i inne posługi liturgiczne, które pełnią dziewczęta, tworzą nie tylko zgromadzenie eucharystyczne, ale umacniają więź wspólnoty parafialnej z Chrystusem. To jednak, co ma dokonywać się w klasie, sąsiedztwie i całej parafii, musi być najpierw praktykowane w małym kręgu grupy apostołskiej. Niezastąpioną formą kształtowania więzi z Kościołem jest apostołstwo misyjne. Uczestnictwo w nim jest uwzględniane w drugim i następnych latach formacji.

Czwartą ideę przewodnią stanowi hasło: „świat stworzony i odkupiony – radość dzieci Bożych w pracy i zabawie”. Działalność grupy stara się ukazywać dziewczętom zjawiska przyrody jako dzieło Boga. Obok częstego kontaktu z przyrodą propagowany jest śpiew, muzyka, różne formy gier i zabaw towarzyskich, które mają charakter czynnego i twórczego uczestnictwa, a nie biernej konsumpcji⁶⁶.

Wymienione ruchy, stowarzyszenia i grupy młodzieżowe nie są wszystkimi tego typu inicjatywami działającymi w diecezji. Przedstawione tutaj działania są najczęściej spotykanymi formami pracy wychowawczej z młodzieżą w diecezji sandomierskiej. Mają one duży wkład w proces przygotowania młodych ludzi do przyjęcia sakramentu bierzmowania jak też pomagają wzbudzać i pielęgnować powołania do kapłaństwa i życia konsekrowanego.

Przygotowanie do sakramentów

Omawiany okres życia diecezji sandomierskiej przyniósł wiele cennych inicjatyw zmierzających do sprostania nowym wyzwaniom i zdynamizowania duszpasterstwa młodzieży. Mają one charakter wielopłaszczyznowy i odnoszą się do różnych wymiarów życia duchowego katechizowanych.

Ważnym uściśleniem założeń przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania zawartych w II Synodzie diecezji sandomierskiej jest instrukcja wydana w roku 2000 przez ks. bpa Wacława Świerzawskiego⁶⁷. Dokument ten postanawia, że zgodnie z zaleceniami Synodu Diecezji Sandomierskiej (statuty 228-233) i *Dyrektorium ogólnego o katechizacji* (nr 65, 91) przygotowanie młodzieży do przyjęcia sakramentu bierzmowania powinno odbywać się w parafii. Za przygotowanie młodzieży do sakramentu bierzmowania odpowiedzialny jest proboszcz kandydatów⁶⁸. Tak jak to zostało już wcześniej określone w synodzie przygotowanie parafialne do bierzmowania obejmuje trzy lata nauki w gimnazjum. Prowadzone jest ono równoległe z katechizacją szkolną – nie dubluje jej, lecz stanowi z nią integralną całość. Zachowuje charakter inicjacyjny: liturgiczny, modlitewny i apostoł-

⁶⁶ Zob. B. Żydek, *Dziewczęca Służba Maryjna*, w: *Przygotowanie młodzieży do sakramentu bierzmowania*, cz. 5, Sandomierz 2006, s. 3-6.

⁶⁷ *Instrukcja o przygotowaniu młodzieży do sakramentu bierzmowania*, w: *Przygotowanie młodzieży do sakramentu bierzmowania cz. 1*, Sandomierz 2000, s. 3-4.

⁶⁸ *Instrukcja o przygotowaniu młodzieży...*, s. 3.

ski. Z tym, że dokument ten postanawia, że przygotowanie to odbywa się na comiesięcznych spotkaniach w parafii według programu ustalonego przez Wydział Nauczania i Wychowania Katolickiego⁶⁹. Warto podkreślić, że przygotowanie młodzieży do bierzmowania jest łączone z rokiem liturgicznym. Ma to służyć temu, by kandydaci poznali bogactwo liturgii Kościoła, i rozbudzali w sobie autentyczną pobożność. Należy, także akcentować udział młodzieży w niedzielnej Mszy świętej przy parafii, systematyczne przystępowanie do sakramentów świętych, uczestnictwo w okolicznościowych nabożeństwach, rekolekcjach szkolnych, rekolekcjach zamkniętych, pielgrzymkach, „wakacjach z Bogiem” (II SDS 230). Instrukcja określa, że w „program przygotowania należy włączyć poprzedzone odpowiednim pouczeniem takie obrzędy jak: wyznania wiary, przyrzeczenia chrzcielne, odnowienia przyrzeczeń trzeźwościowych, przekazania Biblii, znaku krzyża, różańca i modlitewnika”⁷⁰.

Ważnym elementem wychowania ku wierze jest obowiązek dawania świadectwa chrześcijańskiego życia. To z kolei zobowiązuje kandydatów do uczestnictwa w grupach apostołskich realizujących zadania ewangelizacyjne, apostołat wśród rówieśników, apostołat biblijny, dzieła charytatywne, działalność kulturalną. Z racji na to, że młodzież w tym okresie dojrzewania zaczyna kierować swoje zainteresowania w stronę przyszłości i swojego miejsca w społeczeństwie, propozycje programowe przygotowania są tak skonstruowane, że obejmują także tematy związane z wychowaniem do życia w rodzinie i społeczeństwie, problematykę uzależnień i sekt, problemy uczestnictwa w kulturze, rekreacji i sporcie⁷¹.

Za synodem diecezjalnym, instrukcja przypomina, że duszpasterze powinni dążyć, „do włączenia młodzieży we wspólnoty młodzieżowe, w których można będzie kontynuować formację. Do nich należy zaliczyć m.in. służbę liturgiczną, *Caritas*, harcerstwo, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Krucjatę Eucharystyczną, Ruch Światło-Życie”⁷². Dlatego też na początku przygotowania składana jest kandydatom propozycja wstąpienia do ruchów, grup i stowarzyszeń działających na terenie parafii.

Jedną z cech parafialnego przygotowania do bierzmowania ma być zaangażowanie młodzieży w pracę grup, ruchów, stowarzyszeń działających na terenie swojej parafii. Mimo mogących pojawiać się pewnych trudności przy włączaniu kandydatów w działalność wspomnianych grup, zaznacza się, że nie można poddać się zniechęceniu, bo jest zauważalne, że młodzież, która została włączona w wyżej wymienioną działalność, przejawia większą otwartość na zaangażowanie się

⁶⁹ Zob. *Przygotowanie młodzieży do sakramentu bierzmowania cz. 1*, Sandomierz 2000; *Przygotowanie młodzieży do sakramentu bierzmowania cz. 2*, Sandomierz 2001; *Przygotowanie młodzieży do sakramentu bierzmowania cz. 3*, Sandomierz 2003; *Przygotowanie młodzieży do sakramentu bierzmowania cz. 4*, Sandomierz 2003.

⁷⁰ *Instrukcja o przygotowaniu młodzieży...*, s. 3.

⁷¹ Por. *Wyplłyn na głębie...Przygotowanie do bierzmowania. Materiały dla katechety cz. 1 Osoba, cz. 2 Wspólnota*, red. T. Panuś, Kraków 2001.

⁷² Tamże, s. 4.

w inicjatywy związane z życiem parafialnym i szkolnym⁷³. Uczniowie, którzy byli zaangażowani w czasie przygotowania do sakramentu bierzmowania w różne inicjatywy pogłębiające ich życie duchowe, poszerzające wiadomości religijne i działalność społeczną, przejawiają w szkole ponadgimnazjalnej większe zaangażowanie w życie tej społeczności⁷⁴. Należy zachęcić istniejące w parafii organizacje młodzieżowe do aktywnego przygotowywania kandydatów do przyjęcia wyżej wymienionego sakramentu. Istnieje możliwość wcześniejszego udzielenia sakramentu, jeśli grupa w której uczestniczy dana osoba pomoże przygotować ją do jego przyjęcia i weźmie odpowiedzialność, że jest to już dojrzały kandydat do przyjęcia bierzmowania. Jednak może to nastąpić nie wcześniej niż w drugiej klasie gimnazjum, po pozytywnym zaopiniowaniu przez duszpasterza odpowiedzialnego na terenie parafii za przygotowanie młodzieży. Należy także pamiętać o współpracy z rodzicami kandydatów do bierzmowania. Jedną z jej form jest organizowanie dla rodziców spotkań o tematyce wychowawczej i pogłębiającej formację religijną. Osobisty kontakt katechety z rodzicami uczniów pomaga w zaangażowaniu całego środowiska w którym żyje kandydat w proces przygotowania do bierzmowania.

Istotnym dopowiedzeniem do *Instrukcji* z 2000 roku były wskazanie, że jest obowiązek przygotowania młodzieży gimnazjalnej do sakramentu bierzmowania we wspólnocie parafialnej na terenie której dana osoba zamieszkuje (por. DKKKP 107)⁷⁵. Przygotowanie to powinno być rozłożone na wszystkie trzy klasy nauki w gimnazjum. Należy pamiętać, że osobną rzeczą jest realizacja programu nauczania religii przewidzianego dla klas gimnazjalnych i osobnym zagadnieniem jest przygotowanie do przyjęcia sakramentu bierzmowania. Chociaż treściowo obie rzeczywistości są sobie bliskie, to jednak jest to odrębne działanie katechetyczne, z innymi priorytetami wychowawczymi i treściowymi. Uroczyste rozpoczęcie przygotowania do bierzmowania dla kandydatów z klas pierwszych gimnazjum ma miejsce w Katedrze w Wigilię Uroczystości Chrystusa Króla Wszechświata⁷⁶. Przedstawiciele kandydatów z klas pierwszych każdej parafii uczestniczą w uroczystej liturgii, podczas której są świadkami spotkania przedstawicieli wszystkich grup, ruchów i stowarzyszeń z całej diecezji. Następnego dnia w swoich parafiach, wraz z pozostałymi kandydatami z klas pierwszych uroczystie rozpoczynają przygotowanie do przyjęcia sakramentu bierzmowania⁷⁷.

Dopełnieniem przygotowania do sakramentu bierzmowania i jego przyjęcia jest pielgrzymka bierzmowanych z danego roku szkolnego do Sandomierza na Plac Papieski w dniu 12 czerwca. Następuje wtedy uroczyste rozesłanie wybierzmo-

⁷³ D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 9-10, s. 749.

⁷⁴ B. Piekut, *Z życia diecezji*, KDS 97(2004), nr 11-12, s. 550.

⁷⁵ Por. „Informator Wydziału Nauki i Wychowania Katolickiego Kurii Diecezjalnej w Sandomierzu” 2005, z. 23, s. 2.

⁷⁶ Por. A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 93(2000), nr 9-10, s. 474; D. Woźniczka, *Z życia diecezji*, KDS 98(2005), nr 1-2, s. 67-68.

⁷⁷ Por. A. Jakóbczak, *Z życia diecezji*, KDS 95(2002), nr 9-10, s. 544; „Informator Wydziału Nauki i Wychowania Katolickiego Kurii Diecezjalnej w Sandomierzu” 2004, z. 22, s. 7.

nej młodzieży przez Biskupa do podejmowania zadań wynikających z sakramentu bierzmowania.

Kolejnym działaniem wspomagającym katechezę szkolną jest organizowanie spotkań z rodzicami młodzieży ponadgimnazjalnej. Powinny odbywać się one na terenie szkoły lub przy parafii. Tematyka tych spotkań ma być związana z problemami wychowawczymi, jak też powinna mieć charakter katechezy skierowanej do rodziców.

Ważnym aspektem oddziaływania duszpasterskiego i katechetycznego jest troska o rozwój duchowy młodzieży. Dlatego w trakcie nauki w szkole średniej powinny być organizowane rekolekcje zamknięte i dni skupienia. Należy wpisać w proces kształcenia religijnego i działań wychowawczych na terenie szkoły następujący program inicjatyw: – pierwsza klasa – klasowy dzień skupienia; druga klasa – rekolekcje trzydniowe; trzecia klasa technikum – klasowy dzień skupienia; klasa maturalna – częstochowski dzień skupienia w ramach Diecezjalnej Pielgrzymki Maturzystów na Jasną Górę. Ważnym elementem dopełniającym proces wychowania religijnego w szkołach ponadgimnazjalnych jest organizowanie dla młodzieży klas maturalnych rekolekcji powołaniowych, organizowanych w okresie ferii zimowych. Jednak trzeba zaznaczyć, że pod koniec lat 90-tych zaniknęły one mimo, że były podejmowane próby ich reaktywowania.

Do narzędzi pozwalających pogłębiać formację religijną, należą m.in. rozbudzanie czytelnictwa książek i prasy katolickiej. Jednym z pierwszych kroków w tym kierunku jest m.in. prenumerata prasy katolickiej przez młodzież z klas szkoły gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej. Można wykorzystać tę prasę do pogłębiania wiedzy religijnej jak też do inspirowania uczniów do pogłębiania swojego życia duchowego. Daje ona możliwość szerszego docierania do tych, którzy nie mają śmiałości na bezpośredni kontakt z duszpasterzem lub gdy uczący nie ma możliwości poświęcenia więcej czasu na pogłębianie intrygujących uczniów tematów. Jest to także otwieraniem drogi dla działania Boga poprzez taką formę docierania do młodego człowieka. Można w trakcie lekcji robić swoistą „prasówkę” lub zlecać przygotowanie odpowiednich referatów w oparciu o lekturę artykułów zawartych w zaprenumerowanej prasie. Wśród oferowanych tytułów czasopism warto zastanowić się nad prenumeratą „Drogi”, „Miłujcie się”, „Listu”, „Wzrastania” itp.

Okres dorastania związany jest z przygotowaniem młodzieży do sakramentu małżeństwa i podjęcia zadań rodzicielskich. Proces przygotowania dzieci i młodzieży do wyboru drogi życiowej jest długofalowy. Jest to proces ciągły i stopniowy obejmujący przygotowanie dalsze, bliższe i bezpośrednie⁷⁸. W ramach przygotowania bliższego w diecezji sandomierskiej przyjęło się prowadzenie katechez tematycznych w parafii i w szkole. Mają one na celu przekazanie młodzieży niezbędnych informacji, jak też formację postaw odnoszących się do życia w małżeństwie i rodzinie.

⁷⁸ Por. Cz. Murawski, *Chrystus nadzieją rodziny*, w: *Rodzino wpatruj się w Chrystusa*, red. Cz. Murawski, Sandomierz 2002, s. 49-50.

Przygotowanie w parafii sprowadza się najczęściej do dziesięciu katechez tzw. „kursu przedmałżeńskiego”. Spotkania organizowane są najczęściej porą zimową lub w okresie Wielkiego Postu. W niektórych dekanatach wyznaczone są parafie organizujące rejonowe kursy przedmałżeńskie. Natomiast w miastach praktykowane jest organizowanie spotkań przez cały rok szkolny na zasadzie: gdy w jednej parafii kończy się cykl spotkań, to zaczyna się w następnej według rozpisanego wcześniej grafiku. Można także spotkać sporadycznie organizowane dekanalne dni skupienia dla narzeczonych.

Osobną formą i zamienną do wspomnianych kursów małżeńskich na terenie parafii należy katecheza przedmałżeńska organizowana w klasach maturalnych w ramach lekcji religii. Jednak forma ta jest rzadko spotykana, ponieważ jest kładziony nacisk na katechezę parafialną dla młodzieży klas ponadgimnazjalnych⁷⁹.

Tematy związane z problematyką małżeńsko – rodzinną są przedmiotem licznych konferencji i modlitw młodzieży podczas Pielgrzymki Maturzystów na Jasną Górę, jak też podczas rejonowych spotkań na terenie diecezji. Bardzo mocno problematyka ta była akcentowana podczas Diecezjalnego Roku Rodziny w 2005 roku⁸⁰. Były wtedy organizowane różnorodne konkursy, olimpiady o tematyce rodzinnej, jak też podczas rekolekcji szkolnych przeprowadzano specjalne konferencje związane z problematyką małżeńską i rodzinną⁸¹.

Ukazane działania, mające na celu dobre przygotowanie młodzieży do przyjęcia sakramentu bierzmowania i małżeństwa, przedstawiają nam jak wielki wysiłek jest wkładany ze strony wychowawców i duszpasterzy w formowanie młodzieży. Związane jest z nim nie tylko poszerzenie wiedzy religijnej, ale także pogłębienie wiary osobistej i otwarcie się młodego człowieka na życie we wspólnocie.

Dopełnieniem a zarazem jakże ważnym wymiarem pracy wychowawczej prowadzonej w parafiach, jest duszpasterstwo powołaniowe. Ten wymiar pracy wychowawczej zostanie omówiony w paragrafie trzecim niniejszej pracy.

Duszpasterstwo powołaniowe

Duszpasterstwo powołaniowe w pierwszym rzędzie prowadzone jest przez Biskupa diecezjalnego. Czyni to sprawując liturgię i podczas organizowanych spotkań z grupami różnych środowisk. W ramach struktur diecezjalnych istnieje Wydział ds. Duchowieństwa w ramach którego jest Referat ds. powołań i stałej forma-

⁷⁹ Por. *Przypatrzcie się powołaniu waszemu. Materiały do katechezy parafialnej młodzieży szkół ponadgimnazjalnych*, red. J. Szpet, D. Bryl, Poznań 2004; *Drogi i ścieżki powołania. Materiały do katechezy parafialnej dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych*, red. A. Królikowska, Kraków 2005.

⁸⁰ Cz. Murawski, *Rok Rodziny w diecezji sandomierskiej 2005*, w: *Człowiek między losem a wyborem*, red. M. Drożdż, Tarnów 2006, s. 529.

⁸¹ Por. „Informator Wydziału Nauki i Wychowania Katolickiego Kurii Diecezjalnej w Sandomierzu” 2005, z. 23, s. 1-2.

cji kleru. Referat ten ściśle współpracuje z Wydziałem ds. Instytutów Życia Konsekrowanego Referatem Duszpasterstwa Dzieci i Młodzieży⁸².

Działalność powołaniowa na poziomie parafialnym sprowadza się często do przeprowadzania nabożeństw uwzględniających tematykę związaną z wyborem drogi życiowej z podkreśleniem wezwania do życia w stanie duchownym. Organizowane są także „Tygodnie modlitw o powołania”. W ramach tych dni, często na prośbę księży proboszczów, alumni Wyższego Seminarium Duchownego przybywają do parafii wraz z jednym z księży profesorów tej uczelni. W czasie takiego pobytu ksiądz profesor głosi homilię o tematyce powołaniowej a alumni posługują przy sprawowaniu liturgii i spotykają się z młodzieżą i dziećmi.

Dużą rolę w budzeniu powołań odgrywają istniejące w parafiach ruchy i stowarzyszenia kościelne. Pod kątem budzenia powołań prowadzone są w ciągu roku rekolekcje zamknięte dla młodzieży, „oazy wakacyjne”, spotkania z młodzieżą w czasie parafialnych rekolekcji i misji⁸³.

Ważną rolę odgrywają instytucje diecezjalne powołane do działalności powołaniowej. Jest nią Ośrodek Duszpasterstwa Powołaniowego (ODP), który rozpoczął działalność 14 września 1999 r., a jego pierwszym kierownikiem do 2001 roku był ks. J. Uliasz. Zasadniczą częścią działań Ośrodka na terenie diecezji była propozycja ciągłej modlitwy w intencji powołań oraz organizowanie rekolekcji i spotkań o charakterze powołaniowym, co miało służyć pomocą tym wszystkim, którzy pragnęli rozeznaczyć drogę życia.

Ośrodek na bieżąco informował duszpasterzy o swoich działaniach i doręczał odpowiednie materiały przez ks. dziekanów i proboszczów (konferencje dziekańskie i rejonowe) oraz duszpasterzy młodzieży. Informacje te podawane były również w diecezjalnym Biuletynie Katechetycznym, na stronie diecezjalnej internetu oraz w sandomierskiej edycji „Gościa Niedzielnego” oraz w trakcie spotkań z młodzieżą.

Do działań Ośrodka Duszpasterstwa Powołaniowego należały takie inicjatywy jak propozycja modlitwy w intencji powołań we wszystkich parafiach, nie tylko w pierwsze czwartki miesiąca lecz we wszystkie czwartki wielkiego postu. Następnie zachęta do tworzenia grup modlitewnych w parafiach: osób chorych, kół różańcowych, dzieci i młodzieży, w ruchach i stowarzyszeniach⁸⁴.

Na forum krajowym znaczącym był udział ok. 40-osobowej delegacji młodzieży diecezji sandomierskiej w pielgrzymce na Krajowy Kongres Powołań na Jasnej Górze (19-21 maja 2000 r.). Zaproszenie było skierowane do duszpasterzy, katechetów i opiekunów młodzieży.

⁸² Archiwum Diecezjalne w Sandomierzu, *Odpowiedzi na „Drugą część ankiety pośród wspólnot diecezjalnych”*, s. 1.

⁸³ Por. Archiwum Kancelarii Kurii Diecezjalnej w Sandomierzu, J. Beksiński, *Odpowiedzi na „Drugą część ankiety pośród wspólnot diecezjalnych”*, w: Duszpasterstwo, T. I, Duszpasterstwo powołaniowe, 30 I 1996, s. 4-5; por. „Informator Wydziału nauki i Wychowania Katolickiego Kurii Diecezjalnej w Sandomierzu” 2006, z. 25, s. 7.

⁸⁴ Por. J. Uliasz, *Duszpasterstwo powołań*, KDS 93(2000), nr 3-4, s. 204-207.

Jak to już zostało wcześniej wspomniane we współpracy z Referatem Duszpasterstwa Dzieci i Młodzieży, którego przedstawicielami byli dekanalni i miejscowi duszpasterze dzieci i młodzieży, zaproszono młodzież do wspólnego przeżywania Jubileuszu chrześcijaństwa: „Młodzi w pielgrzymce na Jubileusz Wcielenia (maj 2000)” – wydarzenie miało charakter powołaniowy, a organizowano je w kościołach stacyjnych diecezji. Duszpasterze, katecheci i opiekunowie młodzieży byli proszeni o wybranie jednego z kościołów jubileuszowych i pielgrzymowanie tam ze swymi podopiecznymi. Na program spotkania składały się: skorzystanie z sakramentu pokuty, przejście przez bramę świątyni, uzyskanie odpustu jubileuszowego, Msza św., homilia powołaniowa, modlitwa jubileuszowa. Zakończeniem tego wydarzenia duszpasterskiego było: koncert zespołu muzycznego, posiłek, spotkanie ze „świadkiem powołania” lub pogadanka na tematy związane z wiarą⁸⁵.

Jako pomoc w rozeznaniu łaski powołania służyły organizowane systematycznie rekolekcje z cyklu „Rozpoznaj swoje powołanie” (5 edycji), w których uczestniczyło ogółem ok. 60 osób. „Ponawiane wielokrotnie do duszpasterzy prośby o zachęcenie młodzieży do udziału w rekolekcjach odniosły skutek jedynie w wypadku kontaktów indywidualnych”⁸⁶.

Z inicjatywy Ośrodka została przedstawiona propozycja pomocy formacyjnych w formie katechez i spotkań związanych z tematyką powołaniową, przeznaczoną do realizacji w ramach działalności Ruchów i Stowarzyszeń. Służono pomocą w przeprowadzeniu spotkań poprzez świadectwa, promocję powołań misyjnych i pogadanki oraz rozpowszechnianie ogólnopolskich materiałów powołaniowych – wykorzystanych po części przy okazji rekolekcji adwentowych i wielkopostnych oraz spotkań z młodzieżą. Utworzono biblioteczkę ODP, która dysponowała czasopismami, folderami oraz książkami o charakterze powołaniowym wykorzystywanymi przy okazji spotkań i rekolekcji dla młodzieży. Natomiast w prasie diecezjalnej – w sandomierskiej edycji „Gościa Niedzielnego” - ukazały się w tym czasie artykuły o tematyce powołaniowej a także kilka krótszych notatek i ogłoszeń związanych z rozpoznawaniem drogi życiowej⁸⁷.

Generalnie należy stwierdzić iż inicjatywa powołania do życia Ośrodka Duszpasterstwa Powołaniowego jest pomysłem potrzebnym, aczkolwiek w świadomości duszpasterskiej naszej diecezji jeszcze czymś nowym i wymagającym dalszego propagowania.

⁸⁵ Archiwum Kancelarii Kurii Diecezjalnej w Sandomierzu, J. Uliasz, Ośrodek Duszpasterstwa Powołaniowego. Sprawozdanie z działalności 1999/2000, w: Duszpasterstwo, T. I, Duszpasterstwo powołaniowe, 30 I 1996, s. 1-2.

⁸⁶ Archiwum Kancelarii Kurii Diecezjalnej w Sandomierzu, J. Uliasz, Ośrodek Duszpasterstwa Powołaniowego. Sprawozdanie z działalności 1999/2000, w: Duszpasterstwo, T. I, Duszpasterstwo powołaniowe, 30 I 1996, s. 1-2.

⁸⁷ J. Uliasz, *Słyszac głos Boga*, „Gość Niedzielnny” nr 4(2000), s. 20; J. Uliasz, *Powołaniowy maj*, „Gość Niedzielnny” nr 24(2000), s. 15; J. Uliasz, *Żniwo wielkie*, „Gość Niedzielnny” nr 18(2000), s. 17

Zakończenie

Podsumowując przedstawioną charakterystykę działań wychowawczo-duszpasterskich podejmowanych w diecezji sandomierskiej w latach 1992-2007, można stwierdzić, że zarówno ze strony osób wpisanych w struktury administracyjne diecezji, jak też ludzi odpowiedzialnych w parafiach za ten wymiar życia Kościoła, jest podejmowany bardzo duży wysiłek o charakterze duszpasterskim. Istnieje wiele form propozycji rozwijania i pogłębiania wiary skierowanych do młodzieży. Należy podkreślić istotną rolę udziału młodzieży w życiu diecezji jak też w Kościele powszechnym. Obok pozytywnych zjawisk można zauważyć, że jest jeszcze wiele możliwości nie wykorzystanych w dziele ewangelizacji. Dotyczy to działań na poziomie diecezjalnym jak też w wymiarze inicjatyw parafialnych. Należy pamiętać, że jest to wyzwanie, które powinno twórczo niepokoić i zachęcać do dalszej pracy na rzecz młodego pokolenia.

Streszczenie

Artykuł jest próbą zebrania w jedną całość wielości inicjatyw duszpasterskich podejmowanych w diecezji sandomierskiej. Ukazuje płaszczyzny działalności duszpasterskiej realizowanych w latach 1992-2007 do których należy zaliczyć funkcjonowanie duszpasterstwa dzieci i młodzieży, prezentuje grupy, ruchy i stowarzyszenia działające na terenie parafii, następnie opisuje przygotowanie do sakramentów bierzmowania i małżeństwa. Artykuł zakończony jest prezentacją duszpasterstwa powołaniowego troszczącego się dar licznych powołań do życia kapłańskiego i zakonnego.

Educational-pastoral activities in the Sandomierz Diocese in the years 1992-2007

S u m m a r y

The article is an attempt to gather into one whole the multiplicity of pastoral initiatives undertaken within certain time limits. It shows the level of the pastoral activity implemented in the years 1992-2007 which includes functioning of pastoral activity among children and teenagers, it presents groups, movements and associations operating in parishes, then it describes preparations for the sacraments of confirmation and marriage. The article ends with the presentation of pastoral activity taking care for the blessing of numerous vocations for priesthood and monasticism.